

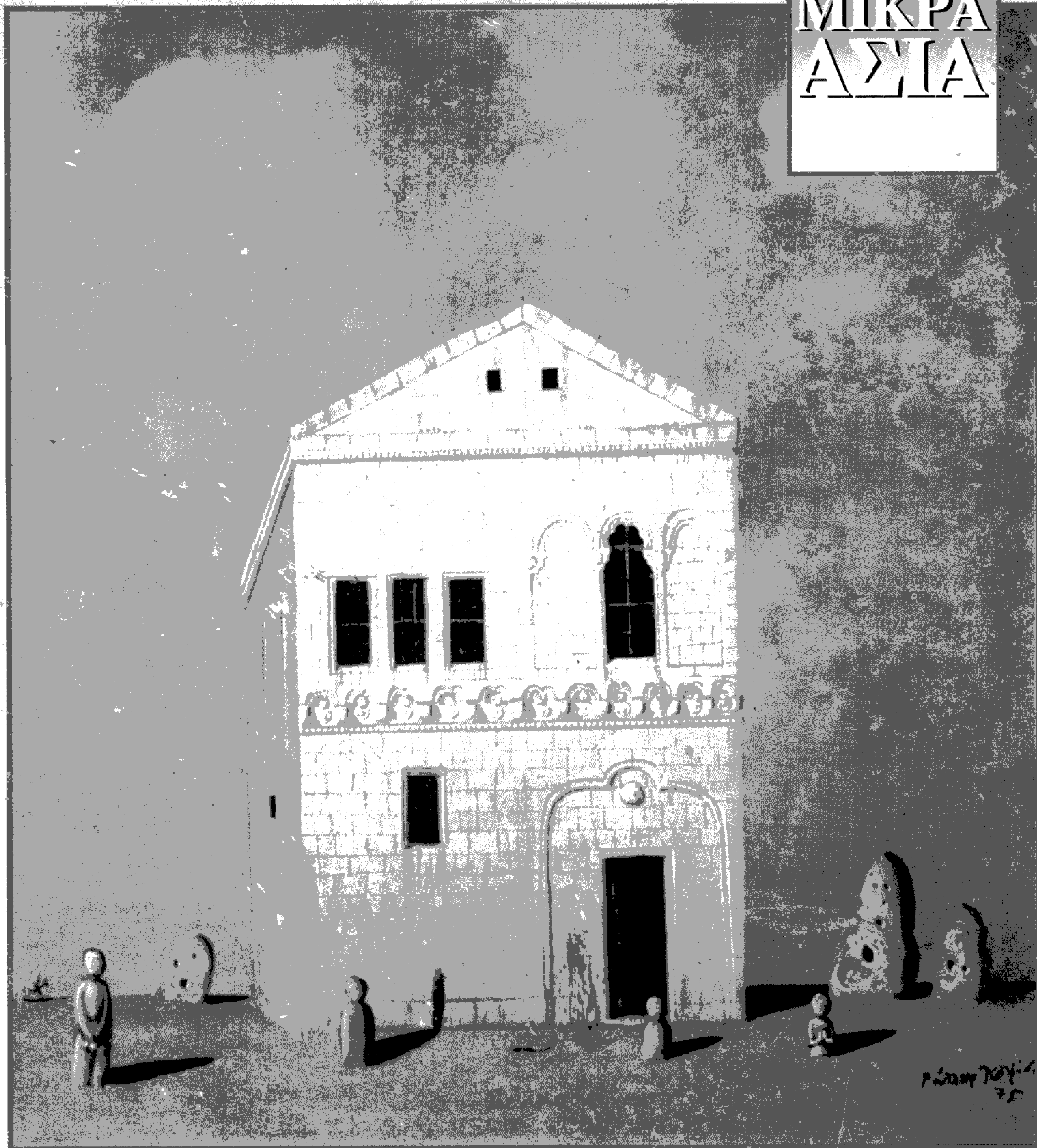
ντέφι

18

1500 ΔΡΧ.

περιοδικό για το τραγούδι κι όλα τ'άλλα

ΑΦΙΕΡΩΜΑ
ΜΙΚΡΑ
ΑΣΙΑ

ΣΤΕΛΙΟΣ ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ

Στο δρόμο του Μάρκου

Ενορχήστρωση: Στέλιος Βαμβακάρης
Διεύθυνση ορχήστρας: Ευαγγελία Μαργαρίνη Μουσική επιμέλεια: Γιάννης Δέδες
Στέλιος Βαμβακάρης: μπουζούκι, τζουρά, μπαγλαμά Σπύρος Λιόσης: μπουζούκι
Δημήτρης Παπαδόπουλος: μπουζούκι Ευαγγελία Μαργαρίνη: πιάνο, ακορντεόν
Γιάννης Δέδες: κιθάρα, ποτήρι με κομπολόι Τάκης Φραγκούς: μπαγλαμά

ΝΤΕΦΙ

Μικρές εστίες

Γραφείο Έκδοσης

Σόλωνος 85 - Αθήνα 106.79

τηλ.: 3629 569

Φαξ: 3641 334

Εκδότης

Σωτήρης Νικολακόπουλος

Υπεύθυνος Σύνταξης

Στέλιος Ελληναδάς

Σ' αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν

Μάρκος Δραγούμης

Λεωνίδας Εμπειρίκος

Ιωάννα Κλειάσιου

Γιώργος Κοντογιάννης

Θωμάς Κοροβίνη

Παναγιώτης Κουνιάδης

Ράλλης Κοψίδης

Νίκος Μπαζιάνας

Ακης Πάνου

Δημήτρης Χατζόπουλος

Ιδιοκτησία

Χ.Ελληναδάου και Σια Ε.Ε.

Νομική Σύμβουλος

Βάσω Διαμαντοπούλου

Καλλιτεχνικός Σχεδιασμός

Δημήτρης Αρβανίτης

Γραμματεία

Λένα Βαλμά

Καλλιτεχνική Επιμέλεια

Ιωάννα Κλειάσιου

Φωτογραφίες

Αρχείο Ντέρι

Στούντιο Προβολή

Θεσσαλονίκη

Νίκος Θεοδωράκης

Rock 100

Π. Μελά 15 & Τσιμισκή

τηλ.: 265708

Σελιδοποίηση-μοντάζ

Βιβλιοσυνεργατική

Φειδίου 18

Εκτύπωση

Πέτρος Μπάμπης

Γερανίου 24

Βιβλιοδεσία

Κώστας Ρουμελιώτης

Γερανίου 24

Τεύχος 18

Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1993

Τιμή δρχ. 1.000

«Σπίτι της Συνασού της Καππαδοκίας»

Ο πίνακας του εξωφύλλου είναι έργο

του Ράλλη Κοψίδη

Η μακέτα του εξωφύλλου είναι του

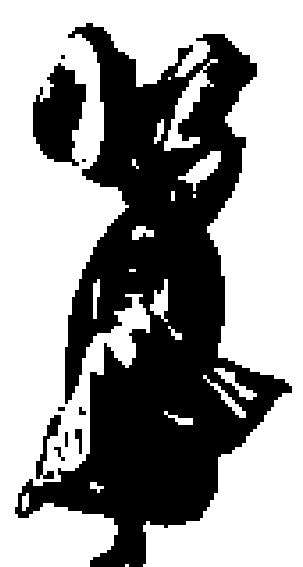
Δημήτρη Αρβανίτη

Μέσα από το ΝΤΕΦΙ διανύουμε τον δωδέκατο χρόνο μας πολύπλευρης δραστηριότητας. Λίγο πιο μεγάλοι και ίσως λίγο πιο σοφοί, με μεγαλύτερη πείρα και μικρότερη βεβαιότητα, ζώντας συνεχώς μια περιπέτεια, συνεχίζουμε την αποκάλυψη και καταγραφή των στοιχείων του πολιτισμού μας που συμπίεζονται κάτω από "σωρούς σκουπιδιών", που οι κοινωνίες της παρακμής σκοτώνονται να συσσωρεύσουν. Στοιχείων του πολιτισμού που υπάρχουν μέσα στη συλλογική μνήμη, σ' ένα σμυρναίικο τραγούδι και στον ήχο του κεμεντζέ, σ' ένα ακρωτηριασμένο άγαλμα και σε μια φρεσκοβαμμένη βαρκούλα, σ' ένα χαμόγελο της ανηψιάς μου και σ' ένα γλυκό της μάνας μου, σε μια στροφή του ζειμπέλικου και σ' ένα ταξίμι του Τσιτσάνη, σε μια παπαρούνα του Κοψίδη και σε μια ομοιοκαταληξία του Παλαμά, σε ένα κέρασμα...

Αυτοί που ασκούν εξουσία, μέσω του κράτους, του τύπου ή των οικονομικών κέντρων, προσπαθούν να προσαρμόσουν τον πολιτισμό, την ψυχή του έθνους, στις ανάγκες τους, στα συμφέροντά τους. Υποκριτικό το ενδιαφέρον τους, εξαντλείται κραυγαλέα και μονόπλευρα στα εύκολα, τα εμπορικά, τα αναλώσιμα. Τους είδαμε με τη Μακεδονία, το επιβεβαίωσαν στην προεκλογική περίοδο. Ό,τι πουλάει. Τόσοι και τόσοι προεκλογικοί λόγοι, πουθενά μια λέξη ουσιαστική για τον πολιτισμό και την αληθινή παιδεία. Κι άμα τους ρωτήσεις, έχουν έτοιμες βαρύγδουπες απαντήσεις. Κενές περιεχομένου. Καρφάκι δεν τους καίγεται για το περιβάλλον που καταστρέφεται, την Ακρόπολη και τα εγκεφαλικά μας αγγεία που σαπίζουν από τη ρύπανση, τους ποιητές που πεθαίνουν στα ράντζα των νοσοκομείων, τους σαντουριτζήδες που λιγοστεύουν και τα πανηγύρια που γίνονται σκυλάδικα. Όλο το κόλπο τους παίζεται στους προϋπολογισμούς, τα χρηματιστήρια, τις ακροαματικότητες και τις εργολαβίες. Και ο τόπος, η ιστορία, οι πολίτες και ο πολιτισμός κακοποιούνται καθημερινά στο βασίλειο της κακογουστιάς και του ψεύτικου.

Κι εμείς τι κάνουμε; Απλώς προσπαθούμε να υπερασπιστούμε ό,τι είναι άξιο λόγου, μικρό ή μεγάλο, παλιό και νέο. Και για να μην τους μοιάσουμε.

Στ. Ε.

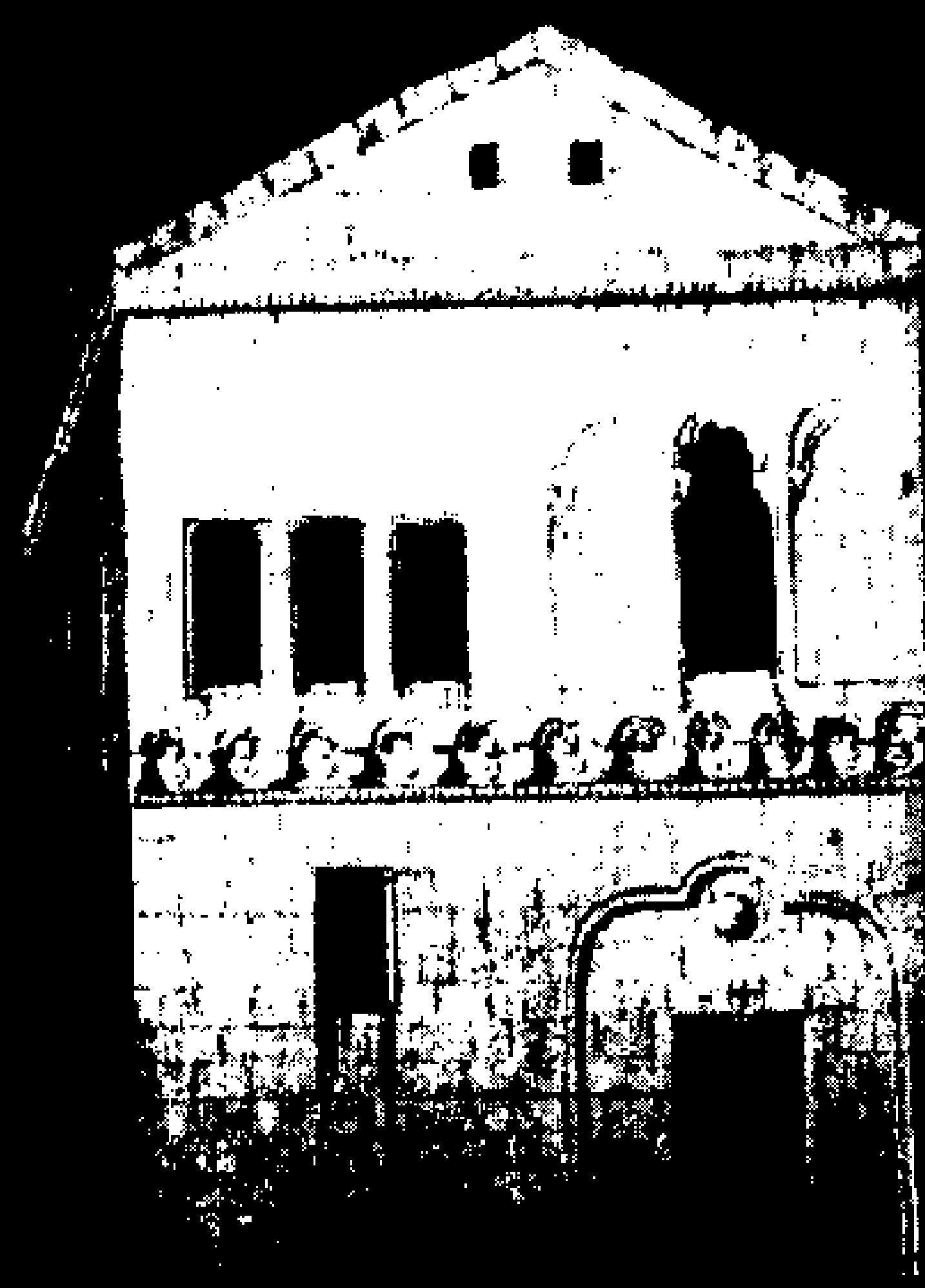
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΧΟΛΙΑ των συνεργατών.....	2-16
ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ: ΑΦΙΕΡΩΜΑ.....	17-80
ΧΡΟΝΙΚΟ 1904-1931.....	18
Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ του Στέλιου Ελληναδά.....	19-27
ΕΘΝΙΚΕΣ ΜΕΙΟΔΟΣΙΕΣ του Κυριάκου Σιμόπουλου.....	28
ΟΙ ΛΟΓΟΙ ΤΗΣ ΛΗΘΗΣ του Μιχάλη Χαραλαμπίδη.....	30
ΕΣΒΕΣΘΗ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ του Χρύσανθου Τραπεζούντος.....	32
Η ΣΙΩΠΗΛΗ ΑΠΟΔΟΧΗ ΤΗΣ ΣΦΑΓΗΣ του Τζωρτζ Χόρτον.....	34
ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΕΝΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΟΙ του Ανδρέα Μαζαράκη.....	36
Η ΑΝΑΤΟΛΗ της Έλλης Παπαδημητρίου.....	37
ΑΠΟΦΑΣΙΣΑΝΕ ΝΑ ΜΗ ΦΥΓΟΥΝΕ του Φώτη Κόντογλου.....	38
ΙΩΝΙΚΟΝ του Κωνσταντίνου Καβάφη.....	39
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ του Γιώργου Σεφέρη.....	39
ΦΥΛΕΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΕΙΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΩΓΜΟΙ	
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ (1912-1924) του Α.Α. Πάλλη.....	40
ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ του Κωστή Παλαμά.....	41
"ΜΗ ΔΙΑΒΑΖΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ.. ΤΣ' ΕΧΟΥΝΕ ΓΡΑΨΕΙ ΠΑΗΡΩΜΕΝΟΙ	
ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΟΙ.." του Γιώργη Παπαδόπουλου.....	42
ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΩΝ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΛΙΩΝ με τους Μ.Δραγούμη, Λ.Εμπειρίκο, Π.Κουνιάδη.....	46
ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΑ: ΔΙΣΚΟΙ 33 ΣΤΡΟΦΩΝ.....	57
ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΣ ΕΣΤΙ ΑΙΔΙ ΠΟΤΕ Η ΙΩΝΙΗ του Γιώργου Παπαδάκη.....	60
ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΣΜΥΡΝΗΣ του Λαίλιου Καρακάσι.....	61
"ΤΑ ΣΙΝΑΦΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΖΙΚΗΣ" του Δημητρίου Αρχιγένη.....	69
Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ της Μέλπως Μερλιέ.....	75
ΟΙ ΑΚΡΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ του Samuel Baud-Bovy.....	77
ΑΝΑΤΟΛΗ του Κωστή Παλαμά.....	78
Η ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΑΣ του Θωμά Κοροβίνη.....	79
ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ.....	80
ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ του Ακη Πάνου.....	81
ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ IFPI - ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ: ΜΙΑΤΟΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ.....	84
"ΟΠΩΣ Η ΑΜΑΔΡΥΑΣ" του Ράλλη Κοψίδη.....	90
Ο ΘΕΙΟΣ ΜΟΥ ΝΙΚΟΣ ΣΤΡΟΓΓΥΛΑΚΟΣ του Γιώργου Κοντογιάννη.....	94
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ: ΕΛΕΝΗ ΤΣΑΛΙΓΟΠΟΥΛΟΥ.....	98
ΛΑΪΚΟΙ ΟΡΓΑΝΟΠΑΙΧΤΕΣ - ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΤΑΣΟΥ ΧΑΛΚΙΑ του Νίκου Μπαζιάνα.....	102
Η ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΟΥ ΑΣΙΚΗ ΝΕΣΙΜΙ ΤΣΙΜΕΝ του Θωμά Κοροβίνη.....	106
ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑ της Ιωάννας Κλειάσιου.....	108
ΔΙΣΚΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ.....	112-120

Λ Φ Ι Ε Ρ Ω Μ Λ

στη
Μικρά Ασία

ΜΙΚΡΑ
ΑΣΙΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ : ΣΤΕΛΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΔΗΣ

Εσείς θούνα της Αγκυρας και της Μικράς Ασίας,
ποτέ να μην ανθίσετε, ποτέ μη λουλουδίστε,
με το κακό που πάθαμε στις δεκατρείς τ' Αυγούστου!
Γύρισαν τα θούνα κορμιά γι' οι χάρποι παλληκάρια
γι' άλλα παιδιά γ' αγράμωτα γι' άλλα να λαβωμένα.

(Από δημοτικό τραγούδι)

η Σιωπηλή Αποδοχή της Σφαγής

Από την αναφορά
του Τζώρτζ Χόρτον προς την αμερικάνικη κυβέρνηση

34

Είμαι βέβαιος ότι κάποιοι κύκλοι θα ερμηνεύσουν την απεχθή και άθλια συμπεριφορά των Τούρκων στη Σμύρνη σαν αποτέλεσμα της οργής που τους προκάλεσε η ερήμωση της Μικράς Ασίας από τον ελληνικό στρατό κατά την υποχώρησή του. Υπηρετώ στο διπλωματικό σώμα - και μάλιστα στην Εγγύς Ανατολή - επί τριάντα συναπτά έτη και νομιμοποιούμαι να πω ότι υπάρχουν μερικά πράγματα τα οποία μπορούν να τα κατέχουν σε βάθος μόνο όσοι έζησαν για μακρό χρονικό διάστημα στην περιοχή αυτή. Μετά τη φρικαλέα και τρομακτική σφαγή των Αρμενίων το 1915 (για την οποία υπέβαλα πλήρη αναφορά στο υπουργείο διαβιβάζοντας τις μαρτυρίες Αμερικανών αυτοπτών μαρτύρων και, συγκεκριμένα, εμπορικών αντιπροσώπων αμερικανικών εταιρειών που είχαν υποκαταστήματα στη Σμύρνη) πίστεψα ότι κανένας δε θα μπορούσε να έχει πλέον εμπιστοσύνη στις καλές προθέσεις των Τούρκων απέναντι στους χριστιανικούς πληθυσμούς της αυτοκρατορίας. Σ' εκείνο τον άγριο διωγμό εξοντώθηκαν ένα εκατομμύριο διακόσιες πενήντα χιλιάδες Αρμένιοι - με αργά βασανιστήρια μέχρι θανάτου, κάτω από συνθήκες αδιανόητης σκληρότητας. Αυτός ο μεθοδικός αφανισμός του χριστιανικού πληθυσμού συνεχίστηκε σταθερά, με αποτέλεσμα να τρομοκρατηθούν όλοι οι χριστιανοί κάτοικοι της Σμύρνης. Ήταν, λοιπόν, βέβαιο πως θα εκκένωναν την πόλη τους πανικόβλητοι μόλις πληροφορούνταν την επάνοδο των Τούρκων. Το συμπέρασμα μου ήταν τόσο απλό, λογικό και ξεκάθαρο, ώστε έπρεπε να βρίσκει σύμφωνους όλους τους συναδέλφους μου.

Ο τελευταίος μεγάλος σουλτάνος της παλιάς οθωμανικής αυτοκρατορίας, ο Αβδούλ Χαμίτ, γνώριζε πολύ καλά ότι η αυτοκρατορία του δεν ήταν παρά τα υπολείμματα της βυζαντινής. Ήξερε ότι η χώρα που κυβερνούσε στηριζόταν σε διάφορες προοδευμένες φυλές, σε βάρος των οποίων ζούσαν παρασιτικά οι Τούρκοι, εισπράττοντας απλώς τους φόρους. Ο Αβδούλ Χαμίτ γνώριζε επίσης ότι ο μόνος τρόπος να γλιτώσει τη λεγόμενη οθωμανική αυτοκρατορία από τον κατακερματισμό ήταν να ενσπείρει διχόνοιες μεταξύ των χριστιανικών πληθυσμών - κάτι που όπως απέδειξε

η ιστορία ήταν ανέκαθεν πολύ εύκολο. Ειδικά για τη Μακεδονία, μάλιστα, ο σουλτάνος είχε ειδικό τοποτηρητή. Ο απεσταλμένος του στη Θεσσαλονίκη είχε μόνο μια δουλειά: να κάνει προβοκάτσες και να κρατάει τους Βουλγάρους, τους Έλληνες και τους Σέρβους σε διαρκείς προστριβές. Όταν ο Αβδούλ Χαμίτ εκθρονίστηκε και πήραν την εξουσία οι λεγόμενοι Νεότουρκοι, άρχισαν αμέσως οι εκκαθαρίσεις όλων των χριστιανών, αδιακρίτως εθνικότητας. Στο στόχαστρο ήταν οι Βούλγαροι, οι Έλληνες και οι Σέρβοι. Αναφορές για τους διωγμούς αυτούς στάλθηκαν στο Κέντρο τόσο από εμένα, όσο και από τους άλλους συναδέλφους που υπηρετούσαν στη συγκεκριμένη περιοχή στο επίμαχο διάστημα. Στις φυλακές της Μακεδονίας είχε επέλθει το αδιαχώρητο και στους δρόμους της Θεσσαλονίκης έβλεπες ομάδες γυναικών που είχαν κατέβει στην πόλη από όλες τις γωνίες της Μακεδονίας με ένα κοινό πρόβλημα: έφαχναν τους άντρες, τα αδέρφια ή τους πατεράδες τους. (...)

Οι Τούρκοι ένα πράγμα έχουν κατά νου από τότε που ανατράπηκε ο Αβδούλ Χαμίτ και οι προθέσεις τους διαφαίνονται τέλεια στο σύνθημα τους "Η Τουρκία στους Τούρκους". Είχαν επίγνωση των αδυναμιών τους και ήξεραν ότι

ήταν καθυστερημένος λαός, όπως ήξεραν ότι, ενώ ήταν καλοί στις πολεμικές τέχνες, ήταν ανίκανοι για απαιτητικό εμπόριο. Φθονούσαν τους χριστιανούς και θεωρούσαν ότι πλουτίζουν σε βάρος τους. Άκουσα Τούρκους πολιτικούς να μιλούν στη Θεσσαλονίκη και να λένε στον κόσμο ότι αν έβγαζαν από τη μέση τους χριστιανούς τότε οι Τούρκοι θα αναγκάζονταν πια εκ των πραγμάτων να προκόψουν, να φτιάξουν δικά τους σχολεία, να αναπτύξουν το εμπόριο και να αποκτήσουν βιομηχανία. Ύστερα από αυτές τις ομιλίες άρχισε η συστηματική σφαγή που αναφέρω πιο πάνω και άλλες σφαγές σε μικρότερη κλίμακα, που δεν έπαυαν πάντως να είναι επιχειρήσεις εξόντωσης. (...)

Ένα άλλο μεγάλο πρόβλημα για την ελληνική διοίκηση της Σμύρνης ήταν η ολέθρια και φαύλη πολιτική των

σκόταν στην εξουσία πίστευε ότι ο μόνος τρόπος να πάρει την ποθητή ευρωπαϊκή βοήθεια ήταν να διώξει τον Κωνσταντίνο και να επαναφέρει το Βενιζέλο. Με δεδομένο ότι δίχως αυτή τη βοήθεια τους ήταν αδύνατο να κρατήσουν τη Σμύρνη ή να ανακοινώσουν ότι θα απέσυραν τα στρατεύματά τους από τη Μικρά Ασία, προκάλεσαν εσκεμμένα τη σαρωτική πλημμύρα που είδε όλος ο κόσμος. Επί μήνες ολόκληρους αποσύρονταν σιγά-σιγά αλλά σταθερά όλοι οι βενιζελικοί αξιωματικοί και αντικαθίσταντο από έμπιστους βασιλόφρονες, πολλοί από τους οποίους εγκατέλειψαν τα στρατεύματά τους αφήνοντας τα ακέφαλα. Έγκυρες πηγές με διαβεβαίωσαν ότι ο ελληνικός στρατός θα μπορούσε ακόμα και την τελευταία στιγμή να αντισταθεί και να αντιστρέψει την κατάσταση, αφού οι τουρκικές δυνάμεις που έμπαιναν στη Σμύρνη ήταν ασήμαντες. Δυστυχώς, όμως, διατάχτηκαν να υποχωρήσουν ακόμα και οι Έλληνες αξιωματικοί που εκδήλωσαν την επιθυμία να προβάλουν αντίσταση και που υποστήριξαν με σειρά επιχειρημάτων ότι μπορούσαν να αμυνθούν αποτελεσματικά. Γι' αυτή την τρομακτική καταστροφή, που έφτασε στο πιο οδυνηρό αποκορύφωμα του ανθρώπινου πόνου, φέρουν ευθύνες και οι Έλληνες, και οι Τούρκοι και οι Ευρωπαίοι. (...)

Οι Αρμένιοι κυνηγήθηκαν και εξοντώθηκαν συστηματικά σε ολόκληρη την πόλη. Οι Τούρκοι στρατιώτες λεηλατούσαν μεθοδικά τα σπίτια και τα μαγαζιά των Αρμενίων, πόρτα πόρτα. Μετά το πλιάτσικο έσερναν έξω όσους άντρες έβρισκαν κρυμμένους μέσα στα σπίτια και τους εκτελούσαν. (...)

Η συμπεριφορά των Τούρκων ήταν αχαράκτήριστη και μετά τον εμπρησμό της πόλης, όταν οι χριστιανοί κάτοικοι της Σμύρνης έτρεξαν να σωθούν προς τη θάλασσα. Χιλιάδες κατατρεγμένοι συνωστίστηκαν στην προκυμαία, όπου και παρέμεναν μέρες ολόκληρες, ζητιανεύοντας για μία χείρα βοήθειας από τα πολεμικά πλοία των Συμμάχων που βρίσκονταν στο λιμάνι. Οι άνθρωποι αυτοί, που έμειναν στην προκυμαία να αργοπεθαίνουν από πείνα και δίψα, ούρλιαζαν και ικέτευαν να τους λυπηθούν οι Σύμμαχοι. (...)

Η δυσωδία από τα άταφα πτώματα είναι τρομερή. Στις προβλήτες παραμένουν διακόσιες χιλιάδες άνθρωποι με την ελπίδα ότι θα τους σώσει κάποιο καράβι. Στο μεταξύ ανακοινώθηκε ότι όλοι οι άντρες ηλικίας από δεκαοχτώ μέχρι σαράντα πέντε χρονών θα συλληφθούν σαν αιχμάλωτοι πολέμου και θα οδηγηθούν στα ενδότερα. Η MacCallum μου είπε αυτό που άκουσα και από άλλους Αμερικανούς οι οποίοι ήρθαν πρόσφατα από τη Σμύρνη: όλοι τους είδαν μεγάλες ομάδες αιχμαλώτων να πορεύονται πεζή στα ενδότερα με συνοδεία Τούρκων φρουρών. (...)

Τι τους περιμένει στην ενδοχώρα; Όλοι το μαντεύουν. Ο

INCENDIO SMIRNE 14 - 9 - 1922

Αθηνών. Είναι απίστευτο - αδιανόητο θα έλεγα - μέχρι που μπορούν να φτάσουν οι Έλληνες πολιτικοί για να διατηρήσουν το κόμμα τους στην εξουσία έστω και μία εβδομάδα παραπάνω: μπορούν να θυσιάσουν την πατρίδα τους ή και ανθρώπινες ζωές προκειμένου να κρατηθούν στην κυβέρνηση. (...)

Πιστεύω ακράδαντα, ύστερα από όσα είδα με τα μάτια μου στη Σμύρνη και όσα πληροφορήθηκα από διαφορετικές πηγές, ότι αυτή η πανωλεθρία που κατέστρεψε τους κατοίκους της Μικράς Ασίας ήταν αποτέλεσμα μιας αλληλουχίας ποταπών πολιτικών κινήσεων. Το κόμμα που βρι-

Μεγάλος Πόλεμος σκλήρυνε τις καρδιές των Ευρωπαίων και τους έκανε να μη συγκινούνται εύκολα. (...)

Θα ήθελα να επισημάνω εξάλλου στο υπουργείο ότι όλες οι σφαγές που έχουν γίνει στην ιστορία του τουρκικού λαού σε βάρος πληθυσμών, διατάσσονταν πάντα από ανώτερες αρχές και δεν αποτελούσαν πρωτοβουλία κατώτερων αξιωματικών ή αυθόρμητες βιαιότητες του όχλου. (...)

Πιστεύω ακόμα ότι όλες αυτές οι σφαγές θα είχαν αποτραπεί αν οι συμμαχικές δυνάμεις που στάθμευαν στο λιμάνι της Σμύρνης (στα γαλλικά, ιταλικά, βρετανικά και αμερικανικά πολεμικά πλοία) έδιναν στον Κεμάλ να καταλάβει ότι έπρεπε να αποφύγει τις βιαιότητες. Θα μπορούσαν ακόμα και σήμερα να περισώσουν κάτι, γλιτώνοντας τουλάχιστον τους άνδρες αιχμαλώτους ηλικίας από δεκαοχτώ μέχρι σαράντα πέντε χρονών που σύρονται στα ενδότερα και εξαφανίζονται από προσώπου γης. Θα ακούσε μία κουδέντα τους για να σταματήσει αμέσως το κακό. Όταν όμως ο Μουσταφά Κεμάλ βλέπει τις μεγάλες δυνάμεις του κόσμου να παρακολουθούν εκ του ασφαλούς από τα πολεμικά καράβια τους τις τρομερές του ενέργειες, είναι φυσικό να αποθρασύνεται και να προβαίνει σε ακόμα μεγαλύτερα εγκλήματα.

Ένα πράγμα ελπίζω να μην ξαναδώ ποτέ στη ζωή μου: αυτή τη σιωπηλή αποδοχή της σφαγής εκ μέρους των Μεγάλων Δυνάμεων της Ευρώπης. Πιστεύω ότι, μόλις μαθευτεί όλη η αλήθεια για όσα συνέβησαν στη Σμύρνη και όσα εξακολουθούν να συμβαίνουν μέχρι σήμερα στην Εγγύς Ανατολή, οι αξιοπρεπείς άνθρωποι της Ευρώπης και της Αμερικής θα νιώσουν όπως ακριβώς κι εγώ.

26 Σεπτεμβρίου, 1922

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

Οι άντρες από δεκαοχτώ μέχρι σαράντα πέντε χρονών, που χωρίζονται βίαια από τις οικογένειες τους (με τραγικές σκηνές αποχωρισμού που μόνο ένας DeQuincey θα μπορούσε να περιγράψει) και οδηγούνται από τους Τούρκους στα ενδότερα για να πεθάνουν από την πείνα και τις κακουχίες, είναι οι ειρηνικοί αγρότες της Μικράς Ασίας και οι κάτοικοι της Σμύρνης που δεν είδαν ποτέ με συμπάθεια την πολιτική του Κωνσταντίνου και δεν είναι διόλου υπεύθυνοι για την τρομερή μοίρα που τους βρήκε. Αυτή η αδικία που γίνεται σε βάρος τους συνεχίζεται ακόμα και αυτή τη στιγμή, δίχως ούτε μια λέξη διαμαρτυρίας από καμιά κυβέρνηση του πολιτισμένου κόσμου.

Μετά τιμής

Ευπειθέστατος

ο Αμερικανός Γενικός Πρόξενος Σμύρνης

(Από το βιβλίο "Αναφορικά με την Τουρκία", Εκδόσεις Λιβάνη)

Οι πολιτισμένοι ευρωπαίοι...

(από εφημερίδα του 1924
που παρουσίασε ο Ανδρέας Μαζαράκης
στο αφιέρωμα του Sky
για τη Μ. Ασία)

Μετά το τέλος της Μικρασιατικής τραγωδίας και όταν ο ξεριζωμένος ελληνισμός προσπαθούσε να μαζέψει τα σπαρμένα σ' Ανατολή και Δύση κομμάτια του, εκεί που όλοι νόμιζαν πως το μαρτύριο είχε τελειώσει και προσπαθούσαν να ξεχάσουν το δράμα του εκπατρισμού, ένα αγγλικό πλοίο εμφανίστηκε στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης, κουβαλώντας στ' αμπάρια του 400 τόνους φορτίο. Μόλις αντιλήφθηκαν οι λιμενεργάτες του λιμανιού της Θεσσαλονίκης το πλοίο, επαναστάτησαν και δεν τ' άφηναν ν' αποπλεύσει. Η οργή τους δε ήταν τόση που για να καταφέρει τελικά ν' αποπλεύσει το πλοίο χρειάστηκε η μεσολάβηση του άγγλου προξένου. Τι ήταν όμως αυτό που εξόργισε τόσο τους Έλληνες λιμενεργάτες και το λαό της Θεσσαλονίκης; Το πλοίο κουβαλούσε στ' αμπάρια του 400 τόνους κόκαλα Ελλήνων που έχασαν τη ζωή τους στην περίοδο της Μικρασιατικής Καταστροφής. Τα κόκαλα των Ελλήνων, όπως έγραφαν το 1924 οι εφημερίδες, προορίζονταν για βιομηχανοποίηση. Δηλαδή, για τη λεύκανση της ζάχαρης!

Οι πολιτισμένοι ευρωπαίοι μας έσπρωξαν στον πόλεμο και την καταστροφή, εξαφανίζοντας όνειρα κι ελπίδες αιώνων και χωρίς αυτό ν' αρκεί, κατασπάραξαν ακόμα και τα κόκαλα των Ελλήνων πεσόντων. Είς δόξαν και τιμήν του δυτικοευρωπαϊκού πολιτισμού!

ΝΤΕΦΙ

Το περιοδικό για το τραγούδι

και δίσκους και συναυλίες και σινεμά και βιβλία και βίντεο
και τηλεόραση και χιλιάδες άλλα ελληνικά θέματα

-- Γραφτείτε συνδρομητές για 12 τεύχη --

ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ (12.000 ΔΡΧ.)

ΗΠΑ (\$60), ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ (\$ ΑΥΣΤΡ. 96), ΕΥΡΩΠΗ (ECU50, DM94, FR335, £39, \$55)

Όνομα

Διεύθυνση

ΧώραΤηλέφωνο

Εμβάσματα: Σ. Ελληνιάδης•Σόλωνος 85•Αθήνα 106 79•Τηλ. 3629569

Στου Χαροκόπου και στην Καλλιθέα

ΤΟ ΣΤΕΚΙ

ΚΑΛΥΨΟΥΣ 45 (ΤΗΛ: 9524.515)

ΡΕΜΠΕΤΙΚΑ
ΣΜΥΡΝΕΚΑ
ΔΑΚΑ

ΡΕΜΠΕΤΙΚΗ ΚΟΜΠΑΝΙΑ

ΙΟΡΔΑΝΗΣ
ΤΣΟΜΙΔΗΣ

Συμμετέχει ο

ΙΟΡΔΑΝΗΣ
ΤΣΟΜΙΔΗΣ

Συντροφιά με εκλεκτούς μεζέδες και 30 είδη κρασιών
(πλήσιον Γηπέδου Καλλιθέας & κιν/φου ΚΑΛΥΨΩ)

ΣΑΣ ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΜΕ ΠΕΜΠΤΗ ΕΩΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑΚΗ,
ΓΙΟΡΤΕΣ & ΑΡΓΙΕΣ

Για Ρεπερτόριο Παίξιμο

Νίκος ΣΠΑΘΙΑ
Κώστας ΣΕΙΛΑΝΤΑΣ
ΚΑΡΟΥΛΑ
Βασίλης ΜΑΡΑΓΩΠΟΥ
Βασίλης ΣΚΙΝΗΣ
και ο παραδοσιακός
ΧΙΝΟΣ ΜΠΙΛΑΓΙΑΝΝΟΣ

ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ & ΠΡΟΚΛΟΥ 41
ΓΙΑ ΒΑΡΝΑΒΑ, ΠΑΓΚΡΑΤΙ
ΤΗΛ.: 7526.074, 7015.757

Η δισκογραφική εταιρία HIGH MUSIC σας παρουσιάζει

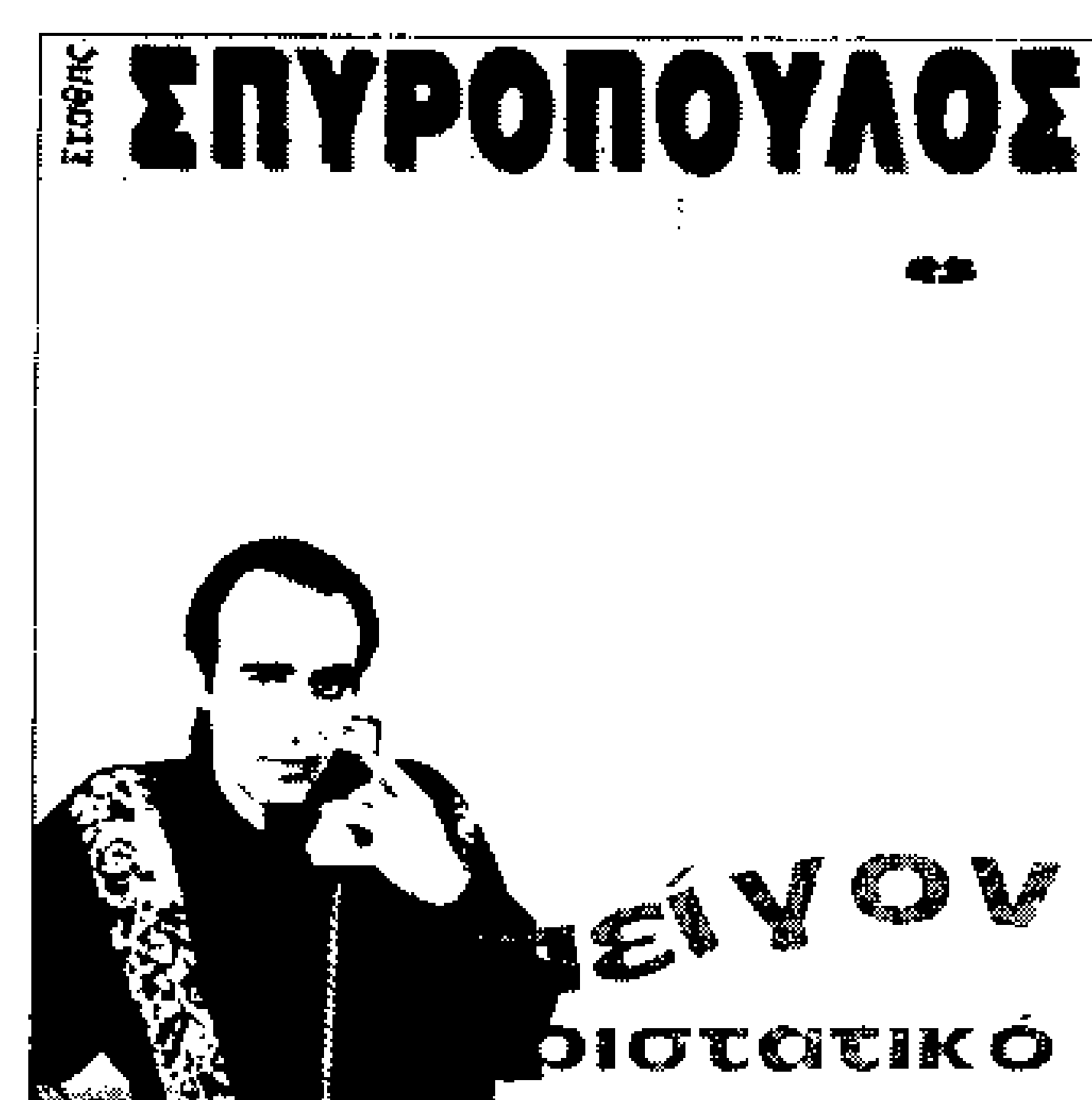
ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΟΥ
Εγώ είμαι του λαού παιδί

ΧΡΗΣΤΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
Είδες

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΚΑΛΗΜΕΡΗΣ
Εύκολο είναι

ΣΤΑΘΗΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ
Επείγον περιστατικό

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΛΑΚΟΥΜΑΝΟΣ
Θα με χρειαστείς

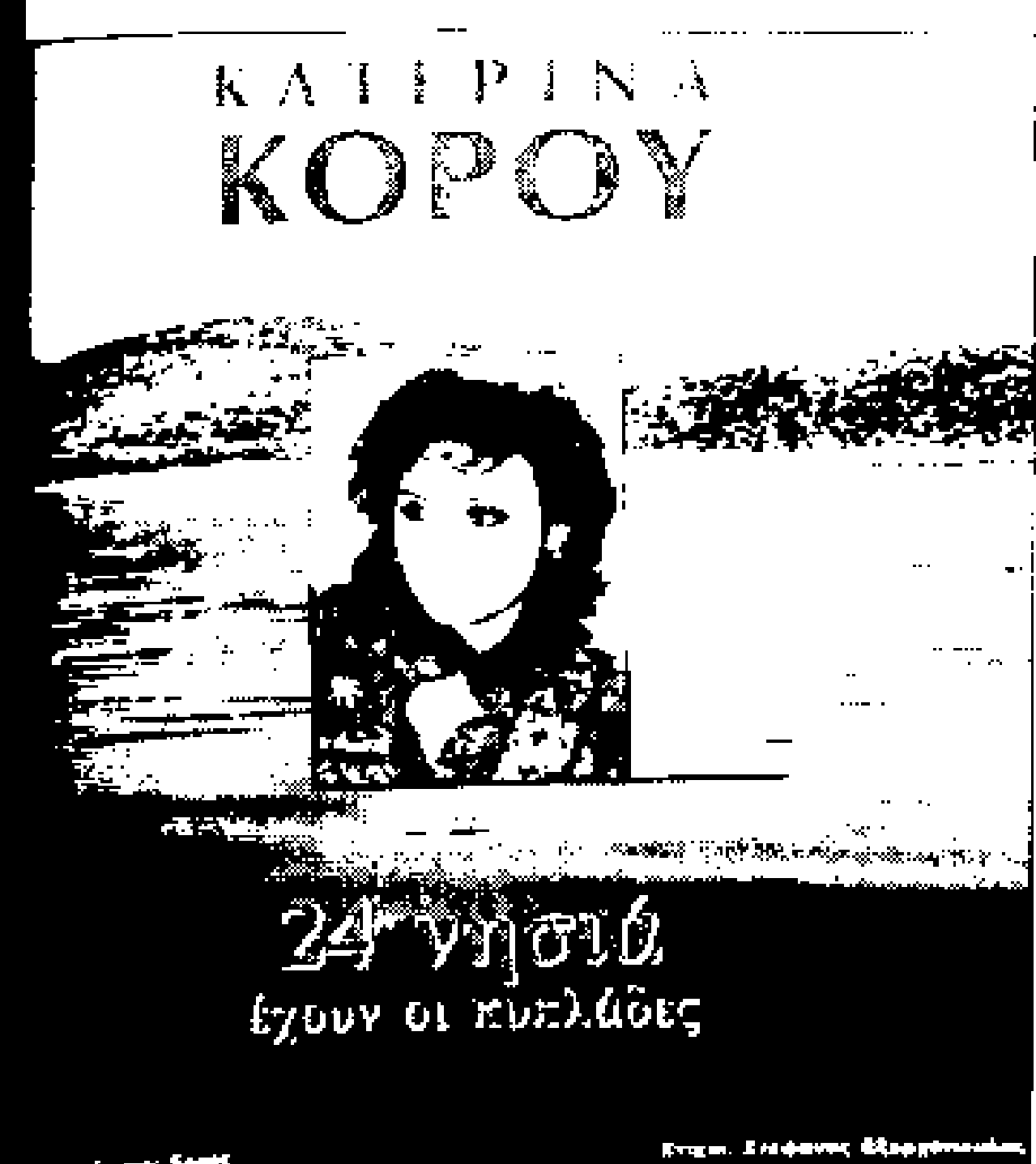
ΤΖΟ ΟΥΛΙΑΜΑΣ
Είναι ... χαι

ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΕΡΜΠΟΣ
Το προαισθάνομαι

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΓΡΥΠΑΡΗ
Ιδιαίτερα μαθήματα

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΟΡΟΥ
24 νησιά έχουν οι Κυκλάδες

ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ
Μεσοπέλαγα

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΥΤΕΛΙΕΡΗΣ
Βοτσαλάκια και κοχύλια

Επίσης κυκλοφορούν :

ΜΑΡΙΑ ΔΗΜΑ
Απ' το Αιγαίο πέλαγος
ΜΑΚΗΣ ΔΑΝΤΙΛΗΣ
Προκαθείς
ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΚΗΣ
Χίλιες φορές παράνομος
ΘΩΜΑΣ ΚΟΛΑΣΗΣ
Τα σφηνάκια
ΠΑΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
Κερνάω απόγε ένα μπουκάλι
ΣΠΥΡΟΣ ΖΑΧΑΡΙΑΣ
Ο παράνομος δεσμός μας

HIGH MUSIC Πατησίων 335 & Σαρανταπόρου 1, ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 21.11.400

• ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΛΑΪΚΟ
ΤΡΑΓΟΥΔΙ

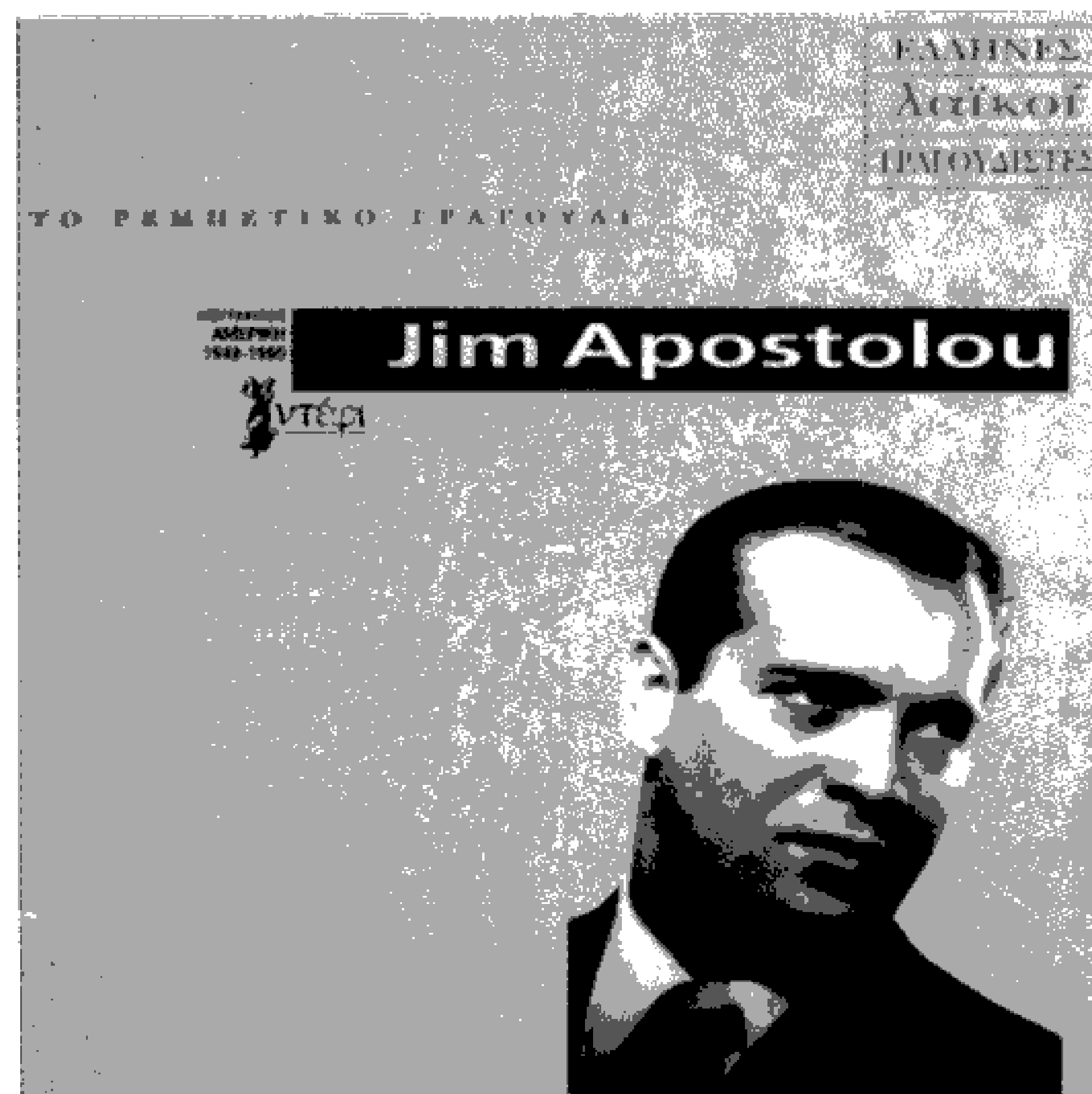
ΤΟ

παρουσιάζει

ΣΤΕΛΙΟΣ ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ
Στο δρόμο του Μάρκου

JIM APOSTOΛΟΥ
Πηχογραφήσεις στην Αμερική

ΝΙΚΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ
Αρχόντισσα του λιμανιού

ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΠΑΔΑΚΗ
Κρυστάλλινες νύχτες

τέσσερις ελληνικές όψεις

Από τα καλά καταστήματα δίσκων
και το Ντέφι (τηλ.: 3629.569, φαξ:3641.334)